

V. *De Usu Corticis Peruviani ad Gangrenam & Sphacelum, a Johanne Shipton, Chirurgo Londinensi.*

D. Rushworth, Chirurgus Northamptoniensis, literis ad Societatem Chirurgorum Londinensium datis, Octob. 18, 1731, se ad virum vocatum fuisse narrat, cui sphacelus pedis ex interna causa cum febre vehementi & pulsu inordinato ad ossa usque progressus fuerat: atque huic primo ope scarificationum profundarum & usitatorum remediorum sphacelum cohibitum, febre leniore facta, pulsu quietiore, & pure ad margines ulceris apparente; deinde iterum & tertio recrudescentem & latius serpentem eadem methodo restrictum fuisse; tandem Cortice Peruviano in usum, dum febris remitteret, vocato, febrem & sphacelum extincta penitus fuisse, ægrumque crure abscisso sanum & valentem multis annis vixisse testatur; idemque se aliquoties ab eo tempore expertum esse confirmat. Literis hisce Ds. Amyand, Chirurg. Reg. & Societ. Chirurg. Londin. tunc temporis Magister respondit, Jul. 29, 1732, se jam ad exemplum Rushworthi Cortice Peruviano septies cum successu in sphacelo usum fuisse, & speciatim in viro 78 annorum, cui sphacelus pedis ex phlegmone obvenerat, isque dum quotidie procederet latius, post 24 horas a cortice exhibito partes emortuæ separari, pusque laudabile apparere incipiebant: in alio item, cui sphacelus opem remediorum vulgari-

um

um per tres septimanas repudiabat ; ut & in tertio, ubi sphacelus puncturis crurum propter hydropem factis superveniens corticis vires sensit, malo intra diem unum cohibito, licet æger immedicabili ictero obsessus, morboque & remediis exinanientibus exhaustus, gangræna crus alterum occupante, fato cessit : exque his omnibus corticem Peruvianum non minus certum esse remedium ad sphacelum ex causa interna quacunque sanandum, vel certe ad eundem cohibendum, quam ad febres intermittentes profligandas, satis constare arbitrari se profitetur.

Præter ista notari etiam merentur literæ D. Joan. Douglas Chirurgi ad eundem D. Rushworth, Jul. 5, 1732, missæ (quod etiam postea peculiari scripto ad id edito fusius profequitur) quibus se ad virum quinquagenarium, sphacelo pedis ab interna causa laborantem vocatum, fuisse refert : ubi postquam scarificationes, alexipharmaca intus & extra adhibita, aliaque usitata præsidia per aliquod tempus frustranea fuissent, morbo quotidie serpente, usu tandem Corticis Peruviani, quem D. Dickins Chirurg. Reg. cum D. Chefelden Chirurgo in consilium adhibitus persuaserat experiri, sphaceli progressus statim repressus est, febris mitior facta, brevique putridæ omnes partes, tendines scil. ligamenta, & ossa omnia pedis, metatarsi, & tarfi sponte abscesserunt, ægro convalescente.

Hæc omnia Anglice scripta & in unum congesta pro benevolo ad publica commoda promovenda animo libello minuscule inclusit, ediditque D. Rushworth : quæ ne intercidant, & in oblivionem veniant, ut contingere iis, quæ brevibus chartis descripta circumferuntur, vulgo solet, utque exteri,
qui

qui Corticis Peruviani usum in febribus intermittentibus ob, nescio quæ, obventura vel subventura mala formidant, hoc saltem casu, quo nihil gravius accidere potest, ad eum experiendum animentur; paucis eadem complecti, & Latine exhibere, eaque quæ mihi nuper in ejusdem remedii usu obtigerunt, subjungere placuit.

Ante annum fere ad virum quinquagenarium, cui ex liberaliori Bacchi usu, indeque orta cachexia phlegmone pedis in sphacelum digitorum & metatarsi mutata erat, vocatus sum. Is, licet plurima alexipharmaca, aliaque ad id malum facientia, interna & externa, per plures dies a D. Dodd, M. D. & Chirurgis DD. Holloway & Green adhibita fuerant, quotidie latius & profundius serpserrat, cum febre potius lenta quam ullo modo vehementi & diabete spurio, seu copiosiori urinæ limpidioris profluvio. Hisce omnibus evincendis, cum præsertim urinæ quantitas aucta astrictorias corticis Peruviani vires exposcere videretur, & experimenta DD. Rushworth & Amyand successum pollicerentur, ejus usum Medico & Chirurgis tentandum proposui: qui cum membri extirpationem nihil valituram fatis scirent, abunde ex pluribus tentaminibus infelicitè factis edocti, aliaque frustra usurpassent, facile manus dederunt. Is vero cum ad 3ij quarta quaque hora per aliquot dies datus fuisset, nihil aut ad diabetem, aut ad sphacelum conferre visus est; sed per illum humido vitali exhausto, per hunc carne continue latius absumpta, ægrotus intra duas fere septimanas mortem obiit.

Feliciorem eventum nuper habuit corticis usus in viro 35 circiter annorum, temperamenti melancholico-

lico-scorbutici; qui, dum ex sclopeto aucupatorio pulverem pyrium eximeret, idque cum manus dextræ vola incautius ori ejus apposita esset, disploderetur, vulnus per mediam palmam indicisque & pollicis intercapedinem porrectum, amplum & profundum, cum vasorum & tendinum laceratione passus est, quod statim in pago urbi propinquo, ubi tum erat, hæmorrhagia largiore cohibita, deligatum erat. Per aliquot dies gravis dolor cum tumore magno & inflammatione digitos omnes præter pollicem, totamque manum & brachium obsedit, neque quicquam ex vulnere præter ichoris copiam, primo sanguinolenti, deinde fusci coloris cum foetore aliquali prodiit; vulnus etiam ipsum subnigrum latius indies patebat, tumorque & inflammatio cum dolore vix diminutus est, licet usitata ad ejusmodi vulnera remedia usurpata fuissent. Undecimo autem die sanguis ad uncias aliquot intra spatium nycthemeri quater sponte sua fluxit, qui bis sponte etiam stetit, bis autem adhibito Sp. terebinthinæ manusque pressione restrictus est, & margines vulneris sphacelo conspicuè occupari videbantur. Cum igitur nihil jam restare videretur præter usum ferri igniti ad hæmorrhagiam sistendam, simulque sphaceli progressum cohibendum, quando illa fomenta & cataplasmata, hic fasciarum strictionem repudiaret, sin autem cauterium nihil proficeret, ad manus amputationem deveniendum esset, quæ quam anceps in hujusmodi corporis temperamento remedium foret, experientia satis testatur; ad utrumque pariter inhibendum Corticis Peruviani vires, cujus feliciter exhibiti testimonia plurimum audiveram, experiri hic etiam placuit. Duodecimo igitur die ʒij corticis mane exhibiti sunt; &

quarta quaque hora repetiti ; ex quo, sequenti mane, cum jam ejus uncix dimidium haussisset, dolorem plurimum mitigatum, tumoremque manus, valde imminutum inveni, puris etiam aliquantum circa vulneris margines & intra fascias conspectum, limbasque undique, qui pridie ex sphacelo niger erat, jam separari incipere visus est : febris quoque, quæ toto prius tempore minime gravis, satis tamen sensibilis, cum hæmorrhagia incrementum sumserat, in totum quieverat, urina sedimentum paucum, quod lutosi potius aut albo-flavescentis quam lateritii vel rosacei coloris erat, deponente. Corticis ulus eodem modo per duos dies continuatus erat, deinde per duos amplius dies ter quotidie sumtus, tum per tres alios dies bis duntaxat in die, adeo ut intra septimanam unam duæ ejus uncix datæ fuerant.

Interea tumor & inflammatio omnis evanuerunt, pus purum manabat, caro succrescebat, & dolor, qui tamen inter movendum satis gravis in carpo adhuc restabat, plurimum immunitus fuit. Per tres deinde septimanas omnia bene se habebant, excepto quod rheumatico-arthritis affectus, quo alias hyeme laborare solebat, nunc pedem, nunc acromion & scapulam unam vel ambas, cum tumore, invasit ; febre interim vacuus erat, & appetitu ad ea, quæ permissa erant, valens. Deinde vero, Dec. 19, stomachus imbecillior fieri, dolor metacarpi cum tumore major ; quæ cum sequenti die augmentum sumere visa essent, tertio die pulsus aliquantum celerior factus est, & tumor metacarpi cum inflammatione abscessum minabatur, vulnere interim palmaris pus album & æquale, ut antea, fundente. Quarto autem die vulneris oræ vesiculis tumidæ, ad gangrænam

nam tendere, cum copioso saniei sine ullo pure effluxu, manusque tota & carpus tumore inflammatorio & gravissimo dolore obsideri. Cortice igitur eodem, ut prius, modo exhibito, intra octo horas. cum vix tres ejus doses haussisset, dolor, qui antea acerbissimus erat, quasi incantamento lenitus est, & sequenti deligatione tumor manus dimidio subsedisse, & pus laudabile manare videbatur. Urina primo satis intensi erat ruboris, deinde paulatim dilutior evasit, nullo, vel paucissimo sedimento. Deinceps, ut præcaveretur recidiva, corticis unciam dimidiam singulis septimanis ad sextam usque exhibui, scrupulis duobus per tri-duum bis quotidie datis, finemque quarto demum mense laboriosæ huic curationi, qua tendines omnes musculorum perforati & perforantis, præter eos, qui minimo digito inserviunt abscefferant, os etiam unum ex iis, quæ metacarpum, aliud eorum, quæ carpum constituunt, nudatum erat, abscessusque unus & alter dorso manus orti, finem imposui.

Ex historiis hisce, & præsertim ex ultima, satis constare existimo, nihil hic sociatis aliorum medicamentorum virtutibus, nihil peculiari humorum diathesi, aut incognitæ cuidam idiosyncrasia, nihil spontaneæ symptomatum remissioni, nihil fortuitæ Crisi, & salutari per alias secretionis expurgationi, casui denique nihil imputandum, sed successum omnem corticis solius viribus unice tribuendum esse.

Licet autem in historiis memoratis corticis pulverem duntaxat se in usum duxisse omnes referant, si quis tamen aut stomacho imbecilli consulturus, aut ex alia ratione, ipsum ea forma exhibere refugit; vix dubitarem resinam ejusdem aut extractum dimidia quantitate datum eundem effectum præstiturum, cum

ad febres intermittentes, ubi præcipua ejus virtus enitescit, præparata ejusmodi corticis idem cum ipso valere quotidie videamus.

Quod si quis ex historia prima a D. Rushworth memorata, qui corticem, dum febris aderat continua, exhibere timuit, & remissionem expectavit, febrem intermittentem in omnibus, qui citantur, ægrotis, latuisse contendat, adeoque nihil esse miri, si cortex ab hoste intra pomæria sua deprehenso victoriam reportaverit; huic reponere liceat, nihil ejusmodi in pluribus, imo contrarium plane in quibusdam, observatum, ut testantur satis idonei talium symptomatum judices; in ultima autem historia, ubi ipse ut potui, ad omnia attentus eram, nihil me notasse latentis alicujus typi, aut febris præter solitum, eumque lentum, tenorem obsidentis, quodque vel ad continentem aliquam, multo minus ad intermittentem pertineret, nihil febrilis in urina sedimenti, nihil insoliti caloris, aut sitis, aut rigoris in una præcipue diei parte, nihil ariditatis vel nigrifici linguæ confirmare possum; & si rem vere reputemus, febrem, quæcunque aderat, solum fuisse symptomaticam inveniæmus, quæ secundum veterum medicorum placita (nec recentiores abnuunt, & ex re ipsa patet) intermittens esse nullo modo potest. Et quod ad hoc argumentum præcipue spectat, vires scilicet corticis in sphacelo sistendo non ex febre quadam intermittente, & latente profliganda in actum duci, dum hæc scribo, ad manus affertur scriptum nuper editum D. Bradley Chirurgi Londinensis, qui ad calcem responsi ad inconditum quendam medicamentarium fasciculum D. Dover, eundem felicem eventum habuisse corticis usum narrat in foemina cachectica

chectica & leucophlegmatica ; cui cum vulnus amplum & transversum superiore cruris parte ex casu contigisset, tertioque die febris vehemens cum pulsu frequenti & intermittente, lingua arida & nigra, aspectu torvo, & mente aliquatenus emota, supervenisset, gangrænaque interea totum fere crus occupasset, usu corticis quarta quaque hora exhibiti intra nycthemeri spatium gangrænam cohibitam, aliaque symptomata evanuisse ; quinto autem die, corticis usu intermisso, omnia iterum reversa eodemque rursus sumpto sedata fuisse, & ægotam convaluisse memorat.

Ex hac historia, ut & quibusdam e supra memoratis, apparet, non solum corticem, dum febris adest, exhiberi tuto & cum successu posse interdum, sed etiam febrem fortasse huiusmodi symptomaticam non esse e genere putridarum vulgarium, quæ etiam ideo a quibusdam scriptoribus medicis ad suum peculiare genus refertur, vel earum, quæ in intermittentes facessere sperantur ; cum ad eas omnes usum corticis plerumque noxium, interdum lethalem observant medici, in hac autem salutarem fuisse evincunt facta a pluribus experimenta : sed hæc a Medicis ulterius expendenda.

Præterea ex historiis allatis notari meretur, quod licet in quibusdam proximam gangrænae causam vulnera dederint, in omnibus tamen primam & præcipuam ex statu & conditione humorum desumendam videri ; adeoque remedia intus exhibita quam ea, quæ extra applicari solent, citius & securius scopum attigisse.

Istæ, quas supra exhibui, sunt, quantum novi, omnes, quotquot de usu corticis ad huiusmodi morbos
hæcæus

hactenus editæ fuerunt, observationes ; quibus plures sine dubio quotidie ex praxi Chirurgorum hujus Urbis (quasdam ipse nuper ab aliis accepi) addi poterunt ; quas si eodem successu probari plerumque contigerit, quid obstat, quo minus hunc ejusdem usum ad periculosissimum & fere immedicabilem affectum ambabus ulnis amplectamur, ejusque repertorem omni laude & præconio dignum judicemus ?

Si ultra progredi vellem, & ad plures, quas in se cortex continet, virtutes digitorum intendere liceret (quamvis ex eorum numero esse me minime optarem, qui cogitata sua susque deque per omnia versant, & quæ vigilantes somniant, in experimenta de vita & valetudine aliorum perducere cupiunt) cum quantum ad hæmorrhagias narium, pulmonum, cæterarumque partium, per quas sanguis e corpore eliminari potest, valeat, abunde Medicis notum sit ; ejusdem etiam vires ad sanguinis fluxum in externis vulneribus sistendum, ubi ex nimia illius tenuitate aut acredine vasa coire respuunt, Chirurgis ex propria experientia commendare possum ; nec minus ad nimias excrementitiorum, vel etiam aliorum præter sanguinem utilium succorum evacuationes eundem plurimum valere sæpius deprehendi.

Qualem effectum præstare poterit mirabilis hicce cortex in ulceribus quibusdam pessimi moris, quæ Nomæ & Phagedænæ Chirurgis appellantur, & fortasse in herpetibus malignis, experientia destitutus nihil affirmare audeo ; hoc tantum monuisse contentus, argumento ab analogia ducto, cum gangræna & sphacelus ulcera sint putrida & depascentia, illum non minus interdum fortasse efficere posse in aliis ejus generis affectibus : quod tamen non sine prævia corporis

ris totius cura, re & tempore plerumque id in hisce concedente, quod in sphacelo secus est, & respectu ad universum corpus habito, nec sine Medici docti & prudentis consilio aggrediendum autumarem. Atque hoc modo memorando illi Hipp. l. de Arte initio, monito obtemperare, juvabit. “ Mihi vero invenire
 “ aliquid eorum, quæ nondum inventa sunt, quod
 “ ipsum notum, quam occultum esse præstet, scientiæ votum ac opus esse videtur: similiterque &
 “ semiperfecta ad finem perducere & absolvere.
 “ At vero verborum inhonestorum arte ad ea, quæ
 “ ab aliis inventa sunt, confundenda promptum
 “ esse, nihil quidem corrigendo, eorum vero, qui
 “ aliquid sciunt, inventa apud ignaros columni-
 “ ando; non sane scientiæ votum aut opus esse vi-
 “ detur, sed proditio magis naturæ suæ, & igno-
 “ rantia artis.

Ut paucis igitur absolvam, quas supra attuli, historiæ non otiosorum cerebrorum sunt figmenta, non anicularum deliramenta, non rudis plebeculæ jactationes, non ex hypothefi aliqua structæ narrationes, neque etiam Empiricorum de arcanis suis venditiones; sed plurium in arte magistrorum fidelis experientia; quæ ab uno vel forte, vel industria, vel ingenio & sagacitate primum excogitata, aliisque in communem utilitatem transmissa, a quamplurimis uno ore consentientibus minime fallax comprobata est: adeo ut quod hoc pacto in varia ætate, sexu, corporis temperamento, & vitæ conditione, valere repertum est, in posterum eodem modo valiturum vix dubitandum sit, secundum verissimum illud Ciceronis effatum; “ Opiniorum commenta delet dies, naturæ
 “ judicia confirmat.”